

Forsvarsdepartementet
postmottak@fd.dep.no

Dato: 23.01.2017
Vår ref.: 16-1446
Deres ref.: 2015/3139-7/FD

Høring NOU 2016:19 Samhandling for sikkerhet

Finans Norge viser til Forsvarsdepartementets høringsbrev av 16.11.2016 med anmodning om innspill til NOU 2016:19 Samhandling for sikkerhet.

Finans Norge er hovedorganisasjonen for finansnæringen i Norge. Vi representerer mer enn 240 finansbedrifter med rundt 50 000 ansatte. Banker og forsikringsselskaper er blodomløpet i norsk økonomi. Finans Norge arbeider for å legge til rette for at næringen skal kunne gjøre jobben innenfor gode og riktige rammer og samtidig bidra til å fremme finansiell stabilitet i Norge.

Bits AS er bank- og finansnæringens infrastrukturselskap. Bits fremste oppgave er å sikre og styrke en effektiv betalingsformidling og betalingsinfrastruktur i Norge.

Finans Norges høringssvar er utarbeidet i samarbeid med Bits AS (se www.bits.no).

Finans Norges hovedsyn

Utredningen fremstår som grundig og solid og den gir en god beskrivelse av dagens trusselbilde og sårbarhetene i et moderne samfunn. Videre kommer avhengighetene mellom systemer i de ulike sektorer tydelig frem noe som samsvarer godt med Lysne-utvalgets funn.

Finans Norge støtter etablering av helhetlige og ensartede krav til risikovurdering, rapportering og oppfølging av forebyggende sikkerhetstjeneste på tvers av sektorer. Vi støtter også innføringen av en helhetlig og tverrsektoriell tilnærming til forebyggende sikkerhetsarbeid som utvalget tar til orde for. Vi vil imidlertid fremheve viktigheten av at virksomheter som driver essensielle tjenester og som allerede rapporterer til kompetente tilsynsmyndigheter i dag, ikke pålegges doble oppgaver/ rapporteringer eller må forholde seg til flere tilsynsenheter.

Forslaget til ny sikkerhetslov tilrettelegger for en større grad av sentralisering av samfunnets sikkerhetsstyring, noe vi støtter i det alt vesentlige. Vi ønsker imidlertid å påpeke at økt sentralisering også kan være uheldig for sektorene i form av at innføring av nye tiltak vil kunne få utilsiktede og begrensende konsekvenser. Derfor støtter vi forslaget om at det innføres en sektorbasert tilnærming både når det gjelder beslutning om hva som skal defineres som skjermingsverdige funksjoner og hvilke konkrete krav som skal gjelde. Vi tror en sektorvis håndtering vil legge til rette for en best mulig avveining av ulike hensyn slik at det totalt blir et positivt kost/nytte-bilde på samfunnsnivå. Finansnæringen generelt, og de største bankene spesielt, må allerede i dag håndtere omfattende reguleringer og tilhørende tilsynspraksis fra flere tilsynsmyndigheter. For finansnæringen vil det derfor være et sterkt ønske om at tilsyn innenfor sikkerhetsområdet integreres i eksisterende tilsynspraksis i regi av bl. a. Finanstilsynet, Norges Bank og Datatilsynet.

Utvidelse av lovens virkeområde - grunnleggende nasjonale funksjoner

Finans Norge ser behovet for å utvide lovens virkeområde. Vurderingen av «grunnleggende nasjonale funksjoner» anses som en riktig tilnærming for å redusere sikringsrisikoen i dagens samfunn.

Det følger av lovforslaget § 1-2 1. ledd bokstav d at landets økonomiske trygghet og velferd er definert som et av flere områder som anses for å være av kritisk betydning for landets grunnleggende nasjonale funksjoner. Utvalget foreslår videre i § 2-1 at det enkelte fagdepartement skal ha ansvaret for forebyggende sikkerhet innenfor sitt myndighetsområde, herunder å identifisere hva som skal anses som grunnleggende nasjonale funksjoner.

Finans Norge støtter endringen og presiseringen av myndighetsfordelingen for sikkerheten til grunnleggende nasjonale funksjoner. Vi ønsker likevel å presisere viktigheten av at det etableres et tett samarbeid mellom fagdepartementet og virksomhetene i arbeidet med å identifisere hvilke virksomheter og funksjoner som skal underlegges lovens virkeområde og hvilke begrensninger det vil være hensiktsmessige å innføre.

Vi forstår det slik at utvalget i tillegg til å bruke Norges Banks Oppgjørssystem (NBO) som et eksempel på virksomheter det kan være aktuelt å underlegge loven også henviser til andre funksjoner i finanssektoren som kan tenkes falle inn under samme kategori. I NOUen omtales dette som «en del av de større bankenes betalingsystemer».

På det nåværende tidspunkt er det vanskelig å ha en oppfatning av hvilke konkrete konsekvenser det vil få hvis deler av næringens funksjoner blir underlagt ny sikkerhetslov. Da utvalget gir eksempler på virksomheter innen finanssektoren som kan være aktuelle å underlegge lovgivningen ønsker Finans Norge å knytte noen kommentarer til hvilke

utfordringer næringen står overfor hvis fagdepartementet konkluderer med at for eksempel deler av bankenes betalingssystemer skal underlegges loven.

Bankenes betalingssystemer er et komplekst nettverk bestående av mange komponenter som driftes av ulike aktører. En banks betalingssystemer er generelt også avhengige av tilsvarende systemer i andre banker for at kundene skal kunne gjennomføre sine betalinger.

Finansbransjen er preget av økende endringstakt blant annet knyttet til økt internasjonal konkurranse. Dette er delvis også en følge av ny og endret felleseuropeisk regulering (f. eks. nytt betalingstjenestedirektiv – PSD2) som stimulerer fremveksten av nye digitale aktører som for eksempel Fintechs. For Finans Norge og norske banker blir det derfor viktig å sikre like konkurransevilkår, både i forhold til norske banker og ikke minst aktører både utenfor bransjen og/eller utenfor landets grenser. Forsterkede sikkerhetskrav i medhold av sikkerhetsloven vil i ytterste konsekvens kunne medføre betydelige og kostnadsdrivende pålegg. I tillegg kan det medføre pålegg som kan virke forsinkende på utvikling av nye, samfunnsnyttige tjenester. Dersom det kun er de største norske aktørene som blir underlagt lovgivningen og herav begrensede tiltak vil det også kunne få utilsiktede konsekvenser. Andre virksomheter, i eller utenfor bransjen eller utenfor Norges grenser, vil i en slik situasjon kunne få et konkurransefortrinn. I det de største aktørene ofte har velutviklede systemer og løsninger for håndtering av risiko, kan ulike krav på dette området medføre svakere sikkerhet for løsningene generelt og nasjonal sikkerhet spesielt.

Et eksempel på ett område hvor det kan oppstå utfordringer og i ytterste konsekvens få negative konsekvenser for næringen ved underleggelse av loven er personellsikkerhet jfr. lovforslagets kapittel 8. Kravene til personellsikkerhet er omfattende og i praksis vil de innebære tidkrevende prosesser og byråkrati. Når det gjelder utenlandsk personell vil slike krav kunne få svært uheldige konsekvenser. Bransjen har behov for utenlandsk kompetanse og kapasitet og leverandørmarkedet er i økende grad globalisert. Reguleringer som begrenser, forsinker eller avskjærer bruk av utenlandske leverandører og tilhørende leveransmodeller og/eller bruk av effektive og sikre skytjenester for enkelte aktører vil kunne være både fordyrende og konkurransevridende. Dette vil kunne gi uønskede konsekvenser for næringen i form av evne til å levere resultater innen riktig tid og til riktig pris.

Sentrale sikkerhetsmyndigheters rådgivningsplikt

Vi støtter utvalget i at sikkerhetsmyndighetene bør pålegges en rådgivningsplikt som skissert i § 2-2 bokstav b, overfor de virksomhetene som underlegges loven. I den forbindelse fremheves viktigheten av at det gis årlige tilbakemeldinger om innmeldte sikkerhetshendelser, identifiserte trusler og andre viktige forhold til de virksomheter som driver essensielle tjenester. Dette har stor betydning for at virksomhetene skal kunne få et

korrekt grunnlag for sine risikovurderinger og gis forutsetninger for å dimensjonere sitt sikkerhetsarbeid. Finanstilsynet har etablert en slik ordning og dette gir virksomhetene gode innspill til eget arbeid. Vi vil også påpeke nødvendigheten av å utvikle et ensartet begrepsapparat og risikoforståelse. Vi støtter derfor forslaget om å etablere arenaer for erfarings- og informasjonsutveksling og som det også anbefales at myndighetene skal pålegges å legge til rette for etter § 2-3. Dette vil være viktige tiltak for å sikre generell kompetanseheving, samt bygging av en sikkerhetskultur.

Dagens krav til IKT-sikkerhet i finanssektoren imøtekommer lovutkastets krav

Finansforetaksloven pålegger alle finansforetak en helt generell plikt til risikovurdering og etablering av styrings- og kontrollordninger, jf finansforetaksloven §§ 13-4 til 13-6. Videre gjelder betalingssystemloven både for bankenes betalingssystemer og for interbanksystemer. Betalingssystemloven hjemler både forskrift om systemer for betalingstjenester (forskrift 17. desember 2015) og IKT-forskriften (forskrift 21. mai 2003 nr 630). Begge forskriftene har krav til gjennomføring av omfattende risikovurderinger og sikkerhetstiltak. IKT-forskriften etablerer også plikt til hendelsesrapportering. Finanstilsynet har videre etablert et standardisert opplegg for rapportering av sikkerhetshendelser på IKT-området, se tilsynets rundskriv nr 15/2009. Etersom finanssektoren behandler store mengder personopplysninger, vil også personopplysningsloven med forskrifter gjelde. Her stilles tydelige krav til sikkerhet; risikovurderinger, internkontroll, avviksmeldinger mv.

Vi har foran gjort rede for at banker som følger ovennevnte regelverk, vil oppfylle kravene som fremsettes i lovforslaget. Vi legger derfor til grunn at ny sikkerhetslov ikke vil påføre de bankene som eventuelt underlegges lovens virkeområde vesentlig økte eller parallelle byrder, og at Finanstilsynets tilsynsansvar kan videreføres slik at bankene fortsatt kan rapportere sikkerhetshendelser dit.

Ansvarlig departement.

Utredningen foreslår at forvaltningsansvaret for den nye loven fortsatt skal ligge i Forsvarsdepartementet (FD). Dette standpunkt begrunnes bla med at Forsvaret fortsatt vil være den største brukeren av loven. Konsekvensene av utvalgets forslag, herunder utvidelse av rekkevidde og anvendelsesområde, vil i realiteten medføre at loven utvides fra å være en ren forsvarslov til en samfunnssikkerhetslov. I det perspektivet mener vi at ansvaret for loven bør tillegges det departementet som allerede har ansvar for samfunnssikkerhet og beredskap i Norge i dag, nemlig Justis- og beredskapsdepartementet.

Det er et faktum at Forsvaret vil være den største brukeren, slik utvalget konkluderer, men etter vår oppfatning undervurderer utvalget kompleksiteten i øvrig kritisk infrastruktur og utfordringene knyttet til behovet for kompetanse og kunnskap om de enkelte sektorer som foreslås underlagt loven. I tillegg vil Finans Norge understreke utfordringen med at ansvaret

og oppfølgingen av samfunnssikkerheten på myndighetssiden kan bli fragmentert. Da Justis- og beredskapsdepartementet i dag har det helhetlige ansvaret for samfunnssikkerhet og beredskap på tvers av sektorer, vil det følgelig være naturlig å legge ansvaret for den nye loven dit.

Med vennlig hilsen
Finans Norge

Evy Ann Hagen
Direktør

Else-C. Lund
Advokat/fagsjef